

N:o 143.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 13 maj 1907.

— — — — Andra Kammaren den 13 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition till Riksdagen med förslag till lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension m. m.
(Statsutskottets utlåtande n:o 51 samt memorial n:is 77 och 86.)

Till Konungen.

Uti en den 12 januari innevarande år till Riksdagen aflåten proposition (n:o 18) har Eders Kungl. Maj:t, under åberopande af ett vid propositionen fogadt utdrag af statsrådsprotokollet öfver finansärenden för samma dag, föreslagit Riksdagen:

A. att antaga ett propositionen bilagdt förslag till lag angående civila tjänst innehafvares rätt till pension;

B. att, därest sådan lag blefve af Riksdagen antagen, *dels* besluta, 1:o att denna lag skulle tillämpas såväl å den genom riksrådet Johan Skyttes donationsbref inrättade professuren vid Uppsala universitet som ock å sådan ordinarie eller extra ordinarie professur vid rikets

Bih. till Riksd. Prot. 1907. 10 Saml. 1 Afd. 1 Band. 44 Häft. (N:o 143.) 1

universitet, till hvars innehafvare aflöningen, anslag af universitetets medel oberäknadt, utginge uteslutande i form af prebendepastorat, dock att i fråga om beräkning af pensionsunderlag för enhvar af nämnda professorer skulle gälla, att pensionsunderlaget skulle anses utgöra enahanda belopp som för annan professur af det slaget vid samma universitet, där den ifrågavarande professuren funnes inrättad, samt att tjänstinnehafvare därvid icke finge tillgodoräknas ålderstillägg, med mindre han fullgjort de för annan likställd tjänstinnehafvare för ålders-tillägg åtnjutande föreskrifna villkor;

2:o) att ej mindre de bestämmelser om pensionsrätt och skyldighet att för pensionsändamål vidkännas löneafdrag, hvilka stadgats genom särskilda nådiga kungörelser af den 27 augusti 1904 beträffande a) tillförordnade rektorer vid rikets allmänna läroverk, b) rektor vid högre lärarinneseminariet, c) lärare vid rikets folkskoleseminarier: i musik och sång, i teckning, i gymnastik eller i slöjd, äfvensom genom nådig kungörelse af den 9 juni 1905 beträffande tillförordnad rektor vid folkskoleseminarium, skulle äfven efter förenämnda lags antagande fortfarande äga giltighet, än äfven hvad i öfrigt genom samma lag blifvit stadgadt skulle i tillämpliga delar gälla enhvar af dessa rektorer och lärare;

3:o) att de pensioner, som med tillämpning af nämnda pensionslag komme att beviljas, skulle utgå: till tjänstinnehafvare vid poststaten af postmedlen, till tjänstinnehafvare vid tullstaten af tullmedlen, till tjänstinnehafvare å patent- och registreringsverkets stat från »patent- och varumärksafgifters samt registreringsafgifters fond» samt till öfriga tjänstinnehafvare från därtill särskildt anvisadt anslag; med förbehåll, att de medel, den fond eller det anslag, från hvilka pensionerna sålunda utbetalts, bereddes godtgörelse från den i 11 § pensionslagen omfördälda pensionsfond med belopp, som svarade mot pensionsfondens efter fastställd fördelningsgrund uträknade andel i pensionsutgifterna;

dels å ordinarie staten under tionde hufvudtiteln uppföra ett förslagsanslag å 100,000 kronor till pensionering, enligt pensionslagen, af civila tjänstinnehafvare;

dels, såsom bidrag till bestridande af förvaltningskostnaden för en i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i statsrådsprotokollet angifna grunder ordnad ny änke- och pupillkassa för civilstaten, likaledes å ordinarie staten under tionde hufvudtiteln uppföra ett bestämdt anslag å 35,000 kronor;

dels och medgifva, att från och med år 1893 uppkomna och här-
efter uppkommande behållningar å det till pensionsstaten för civila
ämbets- och tjänstemäns änkor och omyndiga barn anvisade anslag å
45,000 kronor finge tillfalla den nya änke- och pupillkassan för civil-
staten med skyldighet för denna kassa att svara för utbetalning i be-
hörig ordning af de till utgående från nämnda anslag redan anvisade
pensioner;

samt

C. att, under förutsättning af bifall till de under A. och B. fram-
ställda förslag, från riksstaten för år 1908 utesluta de å tionde hufvud-
titeln nu uppförda ordinarie anslagen till civilstatens pensionskassa af
tillhoppa 112,286 kronor.

Enligt 2 § i pensionslagen skall lagen icke äga tillämpning å
vissa i paragrafen angifna grupper af tjänst innehafvare. Riksdagen,
som icke haft något att erinra mot berörda stadgande, har ansett, att
lagen ej heller bör äga tillämpning å justitieråden, och att alltså före-
skrift i öfverensstämmelse därmed bör införas i förevarande § i lagen.

3 § i pensionslagen innehåller bestämmelser om s. k. pensions-
underlag.

Då båda de kommittéer, hvilka behandlat frågan om nya bestäm-
melser rörande pensioneringen af civila tjänst innehafvare, ansett att
högsta pensionsbeloppet bör utgöra 6,000 kronor, och då jämväl 1906
års Riksdag vid bestämmandet af aflöningsstat för utrikesdepartementet
och dess tjänstemän samt för beskickningar och konsulat fastslagit
nämnda belopp såsom högsta pensionsbelopp, anser Riksdagen, som här
ofvan vid behandlingen af 2 § beslutat, att pensionslagen icke skall
äga tillämpning å justitieråden, och i öfrigt icke har något att erinra
mot hvad Eders Kungl. Maj:t under 3 § föreslagit, att berörda § bör i
stället för den af Eders Kungl. Maj:t ifrågasatta formuleringen i ifråga-
varande afseende erhålla den affattning, som kommittén föreslagit. 3 §
skulle i enlighet härmed erhålla följande lydelse:

»Såsom underlag för bestämmande af pensions belopp skall, *där
ej särskildt pensionsunderlag blifvit i lönestaten fastställt*, tjäna:

a) för tjänst, med hvilken jämte lön tjänstgöringspenningar eller
ortstillägg äro förenade, hela lönen;

b) för annan tjänst, två tredjedelar af lönen.

Vid beräkning af pensionsunderlag för tjänst, med hvilken förmån
af boställe, prebende, donation eller annan dylik förmån är förenad,

skall lönen, därest den af sådan anledning minskats med ett belopp, som finnes i lönestaten angifvet eller med ledning däraf kan bestämmas, ökas med detta belopp.

Ej må för någon tjänst pensionsunderlag beräknas till högre belopp än sextusen kronor.»

I fråga om sättet för beräkningen af hel pension har Riksdagen ansett sig icke kunna till alla delar godkänna vare sig kommitténs eller Eders Kungl. Maj:ts förslag i detta afseende. I likhet med hvad statskontoret ansett synes det väl sannolikt, att vid antagande af kommitténs förslag beloppet af hel pension icke skulle komma att undergå någon väsentlig förminskning hvad beträffar det öfvervägande antalet af tjänstinnehafvare. Men det skulle, såsom statskontoret jämväl anmärkt, enligt berörda förslag dock kunna inträffa fall, då hel pension komme att utgå med ett så lågt belopp, att det icke kunde befinnas tillfredsställande hvarken för pensionstagaren eller för staten såsom pensionsgifvare. Denna olägenhet skulle visserligen aflägsnas genom antagande af Eders Kungl. Maj:ts förslag, men detta skulle å andra sidan kunna möjliggöra, att en person vid framskriden ålder befordras till en högre tjänst i hufvudsakligt syfte att därigenom bereda honom högre pension, än som eljest kommit i fråga. Båda dessa olägenheter har Riksdagen emellertid trott sig kunna förebygga genom införande i 4 § af ett stadgande därom, att pension i allmänhet borde utgå med samma belopp som det för en tjänstinnehafvare vid tiden för hans afgang från tjänsten gällande pensionsunderlag, men att för tjänstinnehafvare, som icke under minst ett visst antal år — hvilket antal Riksdagen ansett lämpligen kunna bestämmas till fem — innehaft den tjänst, hvarifrån afgang ägde rum, beloppet af hel pension skulle utgöra en femtedel af sammanlagda beloppen af de högsta pensionsunderlag, som under hvar och ett af de senast förflutna fem åren varit för tjänstinnehafvaren gällande. I sammanhang härmed har Riksdagen ansett sig af skäl, som af kommittén anförts, böra i denna § upptaga det af kommittén föreslagna stadgandet att, om en tjänstinnehafvare under någon del af de närmast före afskedstagandet förflutna åren, utan att tillika innehafva sådan tjänst, hvarå pensionslagen äger tillämpning, innehaft annan statstjänst, hvarmed rätt till pension varit förenad, skall äfven för den tid pensionsunderlag beräknas och därvid tillämpas de i pensionslagen gifna föreskrifterna för sådant underlags beräkning.

På grund af det anförda anser Riksdagen, att 4 § bör erhålla följande lydelse:

»Pension är till sitt belopp antingen hel eller afkortad.

Hel pension utgör samma belopp som det för tjänstinnehafvaren vid tiden för hans afgang från tjänsten gällande pensionsunderlag; dock skall för tjänstinnehafvare, som under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, från hvilken afgang äger rum, beloppet af hel pension utgöra en femtedel af sammanlagda beloppen af de högsta pensionsunderlag, hvilka under hvart och ett af de senast förflutna fem åren varit för tjänstinnehafvaren gällande; och skall, därest sådan tjänstinnehafvare under någon del af nämnda tid, utan att tillika innehafva tjänst, som i denna lag afses, innehaft annan statstjänst, med hvilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehafts, och därvid tillämpas de i 3 § gifna föreskrifter.

Afkortad pension utgör viss del af hel pension och beräknas på sätt i 7 § föreskrifves.

Där vid beräkning af pensions belopp detta icke slutar å helt tiotal kronor, skall det ökas till närmast högre tiotal kronor.»

I fråga om 5 § i pensionslagen har inom Riksdagen väckts förslag om att i mom. e) skulle efter orden »farmaceutiska institutet» inskjutas ordet »tandläkareinstitutet», och då detta torde få anses endast innebära ett förtydligande af lagens mening, har Riksdagen ansett sig böra bifalla denna framställning.

I öfrigt har Riksdagen icke något att erinra beträffande den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen af 5 §.

Med anledning af den förhöjning af pensionsåldern för betjante vid tullverkets lokalförvaltning från 60 till 65 lefnadsår, som i pensionslagen föreslagits, har Riksdagen ansett, att den i 6 § sista stycket för tjänstinnehafvare stadgade möjligheten att före pensionsålderns inträde erhålla afsked med rätt till pension enligt 7 §, därest han af sjukdom eller minskad arbetsförmåga är urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, bör utsträckas att omfatta jämväl ifrågavarande personal. Dessa skulle alltså under ofvan angifna förutsättning, i likhet med tjänstinnehafvare vid den lokala skogsförvaltningen, kunna erhålla afsked vid en lefnadsålder af minst 63 år. På grund häraf bör i 6 § sista stycket efter ordet »skogsförvaltningen» inskjutas ordet »eller betjante vid tullverkets lokalförvaltning».

I öfrigt har Riksdagen ej funnit anledning till erinran mot den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen af 6 §.

Hvad beträffar 7 § i pensionslagen har Riksdagen, med hänsyn till hvad statskontoret och departementschefen i denna fråga anfört,

ansett sig kunna i hufvudsak godkänna innehållet i 7 § i Eders Kungl. Maj:ts förslag.

På grund af de förändrade bestämmelser rörande sättet för beräkning af hel pension, som Riksdagen här ofvan vid 4 § för sin del antagit, erfordras dock att 7 § första stycket erhåller följande förändrade affattning:

»Vid afgang från tjänst af anledning, som i 6 § d) sägs, utgår hel pension med enahanda belopp som det vid tiden för olycksfallet för tjänstinnehafvaren gällande pensionsunderlag.»

I sak innebär detta stadgande det samma, som Eders Kungl. Maj:t i ifrågavarande afseende föreslagit.

En följd af den sålunda gjorda ändringen blir, att det i 7 § andra stycket förekommande ordet »äfven» bör utgå.

Riksdagen har härjämte ansett nödvändigt att i 7 § införa ännu ett stadgande. Sådan denna § enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag är affattad kan det nämligen förekomma, att en person, som vid t. ex. 59 års ålder för första gången erhållit en statstjänst, — och hvilken alltså vid inträdet af den i § 5 stadgade lefnadsålder icke uppnått 10 tjänstår och således ej heller, om han vid berörda ålder skulle afgå från tjänsten, vore berättigad till pension — genom att tillåtas kvarstå i tjänsten efter nämnda lefnadsålder uppnår tio tjänstår och förty äfven får rätt till pension, låt vara afkortad, vid afgang från tjänsten. Riksdagen, som anser, att en tjänstinnehafvare, som vid pensionsålderns inträde icke har rätt att erhålla pension, ej heller sedermera bör kunna komma i åtnjutande af sådan rätt, har fördenskull funnit sig böra i 7 § införa ett stadgande af följande lydelse:

»Tjänstinnehafvare, som vid uppnåendet af den i 5 § stadgade lefnadsålder icke kan räkna tio tjänstår och alltså icke då är berättigad till erhållande af pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande af pension, äfven om han på grund af stadgandet i 6 § b) tillåtes att kvarstå i tjänsten efter nämnda lefnadsålders inträde.»

18 § i lagen har gifvit Riksdagen anledning till följande uttalande.

Hvad först angår de tjänster, med hvilka tjänstgöringspengar icke äro förenade, och för hvilka rätt till pension blifvit före lagens trädande i kraft stadgad, anser Riksdagen, i likhet med hvad pensionskommittén uttalat och Eders Kungl. Maj:t föreslagit, att, därest gällande lönestat fastställts, innan man vid uppgörandet af nya lönestater ägde anledning att taga en blifvande pensionslags föreskrifter i särskildt beaktande, lagens bestämmelser angående beräkningen af pensionsunderlag icke böra vinna tillämpning å berörda tjänster, förr än ny

lönestat kan blifva för tjänsterna fastställd. Den tidpunkt, som i sådant afseende skall vara afgörande, har Riksdagen emellertid ansett lämpligen böra bestämmas till den 1 april 1900 i stället för, såsom kommittén och Eders Kungl. Maj:t föreslagit, den 1 januari samma år; detta med hänsyn därtill, att först genom kungörelsen af den 31 mars 1900 tillkännagafs, att tjänst innehafvarne skulle vara underkastade de förändrade bestämmelser i fråga om pension, som kunde varda stadgade. I öfverensstämmelse härmed bör i 18 § b) i stället för »den 1 januari 1900» insättas »den 1 april 1900».

Enligt den af kommittén föreslagna lydelsen af nyssberörda stycke i lagen skulle pensionsunderlag för de tjänster, som där afsågos, icke i något fall få beräknas till högre belopp än 6,000 kronor. Eders Kungl. Maj:t har dock ansett, att pensionsunderlaget för berörda tjänster skulle utgöra högst 8,000 kronor, detta med hänsyn särskildt till den minskning i pension, som eljest skulle drabba justitieråden. Då Riksdagen, såsom här ofvan omförmäls, för sin del beslutat att pensionslagen ej skall äga tillämpning å justitieråden, har Riksdagen ansett, att det högsta pensionsunderlaget utan olägenhet kan bestämmas till det af kommittén föreslagna beloppet eller 6,000 kronor.

Det i förevarande § intagna stadgandet om frihet för vissa tjänst innehafvare, som i öfrigt äro underkastade pensionslagens bestämmelser, från skyldigheten att erlägga pensionsavgift, har Riksdagen icke kunnat till alla delar biträda.

Hvad först angår dem af ifrågavarande tjänst innehafvare, hvilka icke före pensionslagens trädande i kraft varit berättigade till pension, utan först genom denna lag erhålla sådan rätt, anser Riksdagen, att denna rätt för dem innebär så stora fördelar, att de utan vidare böra vara skyldiga att erlägga den i lagen stadgade pensionsavgiften.

Beträffande härefter de under pensionslagen ingående tjänst innehafvare, som före lagens trädande i kraft varit pensionsberättigade, så äro de på grund af kungörelserna den 31 mars och den 21 december 1900 förpliktade att underkasta sig förändrade bestämmelser med afseende å pension och således otvifvelaktigt äfven skyldiga att erlägga pensionsavgift. Eders Kungl. Maj:t har emellertid ansett, att sådan avgift skulle vara alltför betungande för dem af berörda tjänst innehafvare, hvilka åtnjuta aflöning enligt lönestat, där icke bland villkoren för aflöningens åtnjutande uttryckligen stadgats skyldighet för löntagaren att vidkännas pensionsavgift motsvarande afdrag å aflöningen, och för den skull föreslagit, att dessa tjänst innehafvare skulle vara befriade från skyldigheten att erlägga pensionsavgift, så länge aflöning å den lönestat

af dem åtnjötes. Då emellertid i samtliga de lönestater, som faststälts under tiden mellan den 31 mars 1900 och den 1 januari 1904, väl föreskrifvits, att tjänstinnehafvare skulle vara skyldiga att underkasta sig förändrade bestämmelser med afseende å pension, men icke uttryckligen såsom villkor för aflöningens åtnjutande stadgats, att löntagarna skulle vara skyldiga att vidkännas afdrag å aflöningen för pensionsändamål, skulle alltså enligt Eders Kungl. Maj:ts förslag äfven dessa lönestater omregleras, innan de tjänstinnehafvare, som uppbära aflöning enligt berörda stater, skulle blifva skyldiga att betala pensionsafgift. En sådan bestämmelse skulle dock medföra, att pensionslagen först efter en lång och oöfverskådlig tid blefve fullt genomförd, och har för den skull Riksdagen ansett, att sistnämnda kategori af tjänstinnehafvare principiellt böra vara fullständigt underkastade pensionslagens bestämmelser och alltså äfven skyldiga att betala pensionsafgift. Då Riksdagen emellertid icke funnit med billighets regler öfverensstämmande, att de enskilda tjänstinnehafvarne skola vidkännas minskning i de lönebelopp, de redan nu uppbära, har Riksdagen till förekommande häraf ansett sig böra bestämma, att här ifrågavarande tjänstinnehafvare skola vara befriade från skyldigheten att erlægga pensionsafgift, intill dess de genom intjänande af ålderstillägg eller genom befordran erhålla inkomster till högre belopp än det, de åtnjutit före den 1 januari 1907.

Riksdagen har däremot icke haft något att erinra mot att de tjänstinnehafvare, hvilkas löner reglerats före den 1 april 1900, skola vara befriade från pensionsafgifter, intill dess deras löner blifvit omreglerade.

Som uti alla de lönestater, hvilka reglerats efter den 1 januari 1904, uttryckligen stadgats, att löntagare skola vara skyldiga att vidkännas pensionsafgift motsvarande afdrag å aflöningen, kan pensionslagen omedelbart i hela sin vidd tillämpas å de tjänstinnehafvare, som uppbära aflöning enligt dessa stater.

På grund af det anförda har Riksdagen ansett, att näst sista stycket i 18 § bör gifvas följande lydelse:

»Tjänstinnehafvare, som är underkastad denna lags bestämmelser och med hvars tjänst redan före lagens trädande i kraft varit förenad rätt till pension, vare befriad från att erlægga i lagen stadgad pensionsafgift:

om han för tjänsten åtnjuter aflöning enligt lönestat, som faststälts före den 1 april 1900, så länge aflöning å den lönestat af honom åtnjutes; samt

om han för tjänsten uppbär aflöning enligt lönestat, fastställd efter nämnda dag men före den 1 januari 1907, så länge hans aflöning uppgår till samma belopp som före sistberörda dag, därest icke vid lönestatens fastställande bland villkoren för denna aflönings åtnjutande gjorts uttryckligt förbehåll, att löntagare skall vara skyldig att vidkännas pensionsafgift motsvarande afdrag å aflöningen.»

Beträffande förevarande §, vill slutligen Riksdagen, som i de delar, hvilka häröfvan ej blifvit särskildt behandlade, icke haft något att erinra mot den af Eders Kungl. Maj:t föreslagna lydelsen af nämnda §, särskildt framhålla, att de tjänst innehafvare, hvilka med stöd af stadgandet i mom. a) af ifrågavarande § anmäla, att lagens bestämmelser må å dem vinna tillämpning, äro skyldiga att erlægga pensionsafgift oberoende af den tid, deras löner må hafva blifvit reglerade.

Vidkommande öfriga bestämmelser i det föreliggande lagförslaget har Riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Hvad slutligen angår de, under förutsättning af pensionslagens antagande af Riksdagen, i den kungl. propositionen framställda förslag, har Riksdagen icke haft något att erinra mot desamma.

Under åberopande af hvad sålunda anförts, får Riksdagen anmäla: att Riksdagen, i anledning af Eders Kungl. Maj:ts föreliggande proposition, *dels* antagit följande

»Lag

angående civila tjänst innehafvares rätt till pension.

1 §.

Rätt till pension vid afgang från tjänst tillkommer, med de undantag och under de villkor som här nedan stadgas, en hvar ordinarie innehafvare af civil tjänst med lön å stat, som blifvit fastställd af Konungen och Riksdagen.

2 §.

Denna lag äger icke tillämpning i fråga om statsråds- och justitierådsämbete, civil tjänst med pensionsrätt i arméns eller flottans pensionskassa, tjänst vid telegrafverket eller statens järnvägstrafik, ej heller i

fråga om befattning, som är uteslutande prästerlig, utan gälle i afseende å dem hvad i fråga om pension nu är eller framdeles må varda stadgadt.

3 §.

Såsom underlag för bestämmande af pensions belopp skall, där ej särskildt pensionsunderlag blifvit i lönestaten fastställdt, tjäna:

a) för tjänst, med hvilken jämte lön tjänstgöringspenningar eller ortstillägg äro förenade, hela lönen;

b) för annan tjänst, två tredjedelar af lönen.

Vid beräkning af pensionsunderlag för tjänst, med hvilken förmån af boställe, prebende, donation eller annan dylik förmån är förenad, skall lönen, därest den af sådan anledning minskats med ett belopp, som finnes i lönestaten angifvet eller med ledning däraf kan bestämmas, ökas med detta belopp.

Ej må för någon tjänst pensionsunderlag beräknas till högre belopp än sextusen kronor.

4 §.

Pension är till sitt belopp antingen *hel* eller *afkortad*.

Hel pension utgör samma belopp som det för tjänstinnehafvaren vid tiden för hans afgang från tjänsten gällande pensionsunderlag; dock skall, för tjänstinnehafvare, som under kortare tid än fem år innehaft den tjänst, från hvilken afgang äger rum, beloppet af hel pension utgöra en femtedel af sammanlagda beloppen af de högsta pensionsunderlag, hvilka under hvart och ett af de senast förflutna fem åren varit för tjänstinnehafvaren gällande; och skall, därest sådan tjänstinnehafvare under någon del af nämnda tid, utan att tillika innehafva tjänst, som i denna lag afses, innehaft annan statstjänst, med hvilken rätt till pension är förenad, pensionsunderlag beräknas jämväl för den tid, sådan tjänst innehafts, och därvid tillämpas de i 3 § gifna föreskrifter.

Afkortad pension utgör viss del af hel pension och beräknas på sätt i 7 § föreskrifves.

Där vid beräkning af pensions belopp detta icke slutar å helt tiotal kronor, skall det ökas till närmast högre tiotal kronor.

5 §.

Rätt att komma i åtnjutande af hel pension inträder:

för manlig tjänstinnehafvare vid uppnådda sextiosju lefnadsår och trettiofem tjänstår.

för kvinnlig tjänstinnehafvare vid uppnådda sextio lefnadsår och trettio tjänstår:

dock att sådan rätt inträder:

a) för ämneslärarinna vid de allmänna läroverken, högre lärarinne-seminariet, folkskoleseminarierna samt blindundervisningsanstalterna: vid femtiofem lefnads- och tjugufem tjänstår;

b) för tjänsteman, som varit anställd vid beskickning eller konsulat i Ostasien minst tio år: vid sextio lefnads- och trettio tjänstår;

c) för provinsialläkare: vid sextiotvå lefnads- och tjugusju tjänstår;

d) för läkare vid hospital eller asyl för sinnessjuka, betjante vid tullverkets kust- och gränsbevakning, gymnastiklärare äfvensom de vid blindundervisningsanstalterna anställda lärare: vid sextiotvå lefnads- och trettio tjänstår;

e) för lärare vid universiteten, karolinska mediko-kirurgiska institutet, tekniska högskolan, gymnastiska centralinstitutet, farmaceutiska institutet, tandläkareinstitutet, undervisningsanstalterna för barnmorskor, veterinärintitutet, fria konsternas akademi och musikaliska akademiens konservatorium äfvensom för länsveterinärer: vid sextiofem lefnads- och tjugufem tjänstår;

f) för bevakningspersonalen vid fängvårdsanstalterna, postvaktbetjante, betjante vid tullverkets lokalförvaltning, andra ämnes- och öfningslärare vid statens läroverk än de under d) och e) särskildt angifna äfvensom landtbruksingenjörer samt tjänstemän och betjante vid den lokala skogsförvaltningen: vid sextiofem lefnads- och trettiofem tjänstår;

g) för chefen för medicinalstyrelsen och chefen för landtbruksstyrelsen: vid sextiosju lefnadsår och tio tjänstår såsom chef för den styrelse enhvar af dem tillhör.

6 §.

Skyldighet att från tjänsten afgå inträder:

a) för innehafvare af domarämbete vid fyllda sjuttio år, eller där han, efter att hafva uppnått de i 5 § för rätt till hel pension stadgade lefnads- och tjänstår, oafbrutet under sex månader på grund af sjukdom varit och fortfarande finnes vara till tjänstgöring oförmögen;

b) för annan tjänstinnehafvare vid uppnående af den i 5 § stadgade lefnadsålder, Konungen eller, där viss ämbetsmyndighet äger att från tjänsten afskeda, den myndighet obetaget att låta med afskedet anstå, därest och så länge tjänstinnehafvaren pröfvas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna det allmänna, dock icke i något fall längre än till fyllda sjuttio år;

c) för tjänstinnehafvare, som icke uppnått den i 5 § stadgade lefnadsålder, där han, efter att under fem på hvarandra följande år i följd af sjukdom, vanförhet eller lyte varit ur stånd att tjänstgöra, finnes vara för framtiden till tjänstgöring oförmögen;

d) för tjänstinnehafvare, som träffats af olycksfall i tjänsten, där olycksfallet finnes för framtiden medföra oförmåga till tjänstgöring.

Befinnes tjänstinnehafvare vara af sjukdom eller minskad arbetsförmåga urståndsatt att på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjänståligganden, och har han tillika antingen, där enligt 5 § rätt till hel pension inträder vid sextiosju lefnadsår, uppnått en lefnadsålder af minst sextiofem år, eller, där enligt samma paragraf rätt till hel pension inträder vid sextiotvå år, uppnått en lefnadsålder af minst sextio år, eller ock, där fråga är om tjänstinnehafvare vid den lokala skogsförvaltningen eller betjante vid tullverkets lokalförvaltning, uppnått en lefnadsålder af minst sextiotre år, äge Konungen, uppå därom af vederbörande myndighet gjord framställning, förklara sådan tjänstinnehafvare skyldig att från tjänsten afgå.

7 §.

Vid afgång från tjänst af anledning, som i 6 § d) sägs, utgår hel pension med enahanda belopp som det vid tiden för olycksfallet för tjänstinnehafvaren gällande pensionsunderlag.

Har tjänstinnehafvare, som afgår på grund af någon af öfriga i 6 § intagna bestämmelser, uppnått det i 5 § för rätt till hel pension stadgade antal tjänstår, utgår till den tjänstinnehafvare hel pension; i annat fall vare han, därest tjänstårens antal icke understiger tio, berättigad erhålla pension till afkortadt belopp i förhållande till det mindre antalet tjänstår; dock att vid afgång från tjänst af anledning, som i 6 § c) sägs, pensionen icke i något fall må understiga sjuttiofem procent af hel pension.

Tjänstinnehafvare, som vid uppnåendet af den i 5 § stadgade lefnadsålder icke kan räkna tio tjänstår och alltså icke då är berättigad till erhållande af pension, må icke heller sedermera komma i åtnjutande af sådan, äfven om han på grund af stadgandet i 6 § b, tillåtes att kvarstå i tjänsten efter nämnda lefnadsålders inträde.

8 §.

Tjänstinnehafvare, som afgår från tjänsten utan att därtill vara skyldig enligt bestämmelserna i 6 §, vare icke berättigad till pension;

dock att innehafvare af domarämbete, som uppnått sextiosju lefnads-
men icke trettiofem tjänstår, må, därest tjänstären icke understiga tio,
åga erhålla afkortad pension i förhållande till tjänstarens antal.

9 §.

Rätt till pension tillkommer ej den, som blifvit från tjänsten af-
satt eller för fel eller försumlighet från tjänsten skild.

Pension tillkommer ej heller den, som vid afgang från tjänsten
icke är svensk medborgare.

10 §.

Tjänstinnehafvare skall såsom bidrag till kostnaden för beredande
af pension erlägga pensionsavgift till årligt belopp af nedan angifna
procent å det för honom gällande pensionsunderlag.

Afgiftsprocenten beräknas efter beloppet af det för tjänsten stad-
gade högsta pensionsunderlag och utgör en tiondedels procent för hvarje
helt hundratal kronor, dock icke i något fall mindre än tre procent å
nämnda pensionsunderlag.

Agiften erlägges för hvarje månad, för hvilken lön åtnjutes,
äfvansom för månad, under hvilken, på grund af tjänstledighet eller i
följd af ådömd mistning af tjänsten för viss tid, lön icke uppbäres.

Pensionsavgift erlägges å tid och på sätt, som af Konungen be-
stämmes.

11 §.

De i föregående paragraf omförmälda avgifterna ingå till en sär-
skild fond för pensionering af civila tjänstinnehafvare.

Från denna fond bestrides så stor del af kostnaden för beredande
af pension enligt denna lag, som enligt vetenskaplig sannolikhetsbe-
räkning finnes motsvara fondens tillgångar och de stadgade pensions-
avgifternas storlek. Sådan beräkning skall verkställas minst en gång
hvert femte år.

Erforderliga föreskrifter om fondens förvaltning och om verk-
ställande af sannolikhetsberäkningen meddelas af Konungen.

12 §.

Rätt att från pensionsfonden återbekomma erlagda pensionsavgifter
medgifves allenast vid öfvergång till annan statstjänst, därest med in-

trädet i denna tjänst är förenad skyldighet att för beredande af pension erlægga retroaktiv afgift, dock ej till högre belopp än det, hvartill retroaktivafgiften uppgår.

13 §.

Pension enligt denna lag sökes hos Konungen.

Pensionen utgår från och med månaden näst efter den, under hvilken afgång från tjänsten ägt rum, till och med den månad, under hvilken pensionstagaren afider eller pensionsrätten eljest upphör.

Häftar pensionstagare vid tillträde af pension för oguldna pensionsavgifter, skola dessa avgifters sammanlagda belopp uttagas genom afdrag å pensionen intill dess beloppet till fullo guldits.

14 §.

Har pensionstagare blifvit dömd till förlust af medborgerligt förtroende eller till, i stället för afsättning, straff enligt 2 kapitlet 17 § strafflagen, skola, efter det sådant beslut vunnit laga kraft, två tredjedelar af pensionen anses förverkade, och pension alltså utgå med endast en tredjedel af det ursprungliga beloppet.

15 §.

Pensionsbelopp, som icke uttagits inom tre år sedan det till betalning förfallit, vare förverkad och tillfalle pensionsfonden, dock med rätt för Konungen att, efter pröfning af anledningen till försummelsen, medgifva beloppets utbetalning, om framställning därom göres.

16 §.

Pension för tjänst, som i denna lag afses, må, ändock att de för erhållande af pension föreskrifna villkor uppfyllts, icke förenas med lön eller pension för annan sådan tjänst eller annan statstjänst förutom i de fall och med de inskränkingar, som här nedan stadgas, nämligen:

1:o) att för den, som vid afgång från tjänsten åtnjuter lön för annan tjänst, pension må, för den tid lönen för den andra tjänsten åtnjutes, utgå med en tredjedel af det belopp, som enligt denna lags bestämmelser eljest skola utgå; dock att, därest härigenom pensionen

och lönen tillsammans icke uppgå till beloppet af den pension, som eljest skolat för förstnämnda tjänst åtnjutas, pensionen ökas med skillnaden;

2:o) att för den, som vid afgang från tjänsten åtnjuter pension för annan tjänst, som i denna lag afses, pension må utgå för båda tjänsterna med ett sammanlagdt belopp, motsvarande det högre af de pensionsbelopp, som eljest skolat utgå, ökad med en tredjedel af det lägre, eller, om bägge pensionsbeloppen äro lika, motsvarande det ena af dem, ökad med en tredjedel;

3:o) att för den, som vid afgang från tjänsten åtnjuter eller sedermera erhåller pension för statstjänst, å hvilken denna lag icke äger tillämpning, pension för den förra tjänsten må utgå med en tredjedel af det belopp, som eljest skolat utgå; dock att, därest härigenom de båda pensionerna icke skulle tillsammans uppgå till nämnda belopp, pensionen må ökas med hvad som motsvarar skillnaden.

17 §.

Tjänstår för erhållande af pension enligt denna lag beräknas icke allenast för tid, under hvilken tjänstinnehafvaren innehaft tjänst, som i denna lag afses, utan äfven för tid, under hvilken han innehaft annan statstjänst eller ock i statens tjänst haft extra ordinarie anställning eller förordnande. Vid sådan tjänstårsberäkning skall afdrag göras för tid, under hvilken ledighet från tjänsten ägt rum af annan anledning än semester, sjukdom, offentligt uppdrag eller resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning; i fråga om tjänstinnehafvare, som icke äger rätt till semester, må afdrag ej göras för tid af högst en och en half månad om året, under hvilken ledighet må hafva åtnjutits för hälsans vårdande eller för enskilda angelägenheter.

I fråga om pension för den, som vid afgang från tjänst, som i denna lag afses, erhållit pension för annan sådan tjänst eller annan statstjänst, må tjänstår, som beräknats för erhållande af den pension, ej ånyo beräknas såsom tjänstår, där det icke på grund af annan tjänstgöring än den, på hvilken den förra tjänstårsberäkningen grundats, må såsom tjänstår beräknas.

18 §.

Denna lag skall träda i kraft den 1 januari 1908; dock att

a) för den, som vid sagda tid innehar tjänst, som i denna lag afses, lagens stadganden, så vidt den tjänst angår, icke skola gälla,

där ej på grund af särskilda föreskrifter skyldighet åligger honom att underkasta sig förändrade bestämmelser angående rätt till pension eller han inom ett år efter lagens trädande i kraft anmäler, att pensionslagens bestämmelser må å honom vinna tillämpning;

b) i fråga om tjänst, med hvilken tjänstgöringspenningar icke äro förenade och för hvilken rätt till pension blifvit före lagens trädande i kraft stadgad, skall, därest gällande lönestat fastställts före den 1 april 1900, hvad i denna lag angående beräkning af pensionsunderlag föreskrifves icke vinna tillämpning förrän ny lönestat må varda för tjänsten fastställd utan därförinnan gälla, att pensionsunderlaget skall utgöra: där lönen ej uppgår till mer än tretusen kronor, hela lönen; där lönen uppgår till mer än tretusen men icke till tretusensjuhundrafemtio kronor, tretusen kronor; samt där lönen uppgår till tretusensjuhundrafemtio kronor eller högre belopp, åttio procent af lönen, dock ej i något fall mer än sextusen kronor;

c) för häradshöfding, landshöfding, provinsialläkare, professor vid karolinska mediko-kirurgiska institutet: i medicin, i kirurgi och i pediatrik äfvensom för länsveterinär samt förste landtmätare pensionsunderlaget skall, intill dess ny lönestat må varda fastställd, utgöra det belopp, som före lagens trädande i kraft blifvit såsom pension för sådan tjänstinnehafvare bestämd;

d) för tecknings-, gymnastik- och musiklärare vid rikets allmänna läroverk skall, intill dess ny lönestat må varda fastställd, gälla, i afseende å beräkning af pensionsunderlaget, att såsom pensionsunderlag skall betraktas lönen, oafkortad, samt vid beräkning af beloppet af hel pension hvad genom nådiga kungörelsen den 27 augusti 1904 blifvit stadgadt om pensionsbeloppets beräkning.

Tjänstinnehafvare, som är underkastad denna lags bestämmelser, och med hvars tjänst redan före lagens trädande i kraft varit förenad rätt till pension, vare befriad från att erlægga i lagen stadgad pensionsafgift:

om han för tjänsten åtnjuter aflöning enligt lönestat, som fastställts före den 1 april 1900, så länge aflöning å den lönestat af honom åtnjutes, samt

om han för tjänsten uppbär aflöning enligt lönestat, fastställd efter nämnda dag men före den 1 januari 1907, så länge hans aflöning uppgår till samma belopp som före sistberörda dag, därest icke vid lönestatens fastställande bland villkoren för denna aflönings åtnjutande gjorts uttryckligt förbehåll, att löntagare skall vara skyldig att vidkännas pensionsafgift motsvarande afdrag å aflöningen.

Tjänst innehafvare, som enligt hvad nyss nämnts icke är pliktig att vidkännas pensionsafgift, skall, därest honom ådömes straff eller straffpåföljd, hvarom i 14 § sägs, hafva förverkat hela pensionen; och äge de i 16 § 1:o), 2:o) och 3:o) gjorda medgifvanden icke tillämpning å sådan tjänst innehafvare,

dels beslutat

1:o) att denna lag skall tillämpas såväl å den genom riksrådet Johan Skyttes donationsbref inrättade professuren vid Uppsala universitet som ock å sådan ordinarie eller extraordinarie professur vid rikets universitet, till hvars innehafvare aflöningen, anslag af universitetets medel oberäknadt, utgår uteslutande i form af prebendepastorat, dock att i fråga om beräkning af pensionsunderlag för enhvar af nämnda professorer skall gälla, att pensionsunderlaget skall anses utgöra enahanda belopp som för annan professur af det slaget vid samma universitet, där den ifrågavarande professuren finnes inrättad, samt att tjänst innehafvare därvid icke må tillgodoräknas ålderstillägg, med mindre han fullgjort de för annan likställd tjänst innehafvare för ålderstilläggs åtnjutande föreskrifna villkor;

2:o) att ej mindre de bestämmelser om pensionsrätt och skyldighet att för pensionsändamål vidkännas löneafdrag, hvilka stadgats genom särskilda kungl. kungörelser af den 27 augusti 1904 beträffande a) tillförordnade rektorer vid rikets allmänna läroverk, b) rektor vid högre lärarinneseminariet, c) lärare vid rikets folkskoleseminarier: i musik och sång, i teckning, i gymnastik eller i slöjd, äfvensom genom kungl. kungörelse af den 9 juni 1905 beträffande tillförordnad rektor vid folkskoleseminarium, skola, äfven efter förenämnda lags antagande, fortfarande äga giltighet, än äfven hvad i öfrigt genom samma lag blifvit stadgadt skall i tillämpliga delar gälla enhvar af dessa rektorer och lärare;

3:o) att de pensioner, som med tillämpning af nämnda pensionslag komma att beviljas, skola utgå: till tjänst innehafvare vid poststaten af postmedlen, till tjänst innehafvare vid tullstaten af tullmedlen, till tjänst innehafvare å patent- och registreringsverkets stat från »patent- och varumärkesafgifters samt registreringsafgifters fond» samt till öfriga tjänst innehafvare från därtill särskildt anvisadt anslag; med förbehåll, att de medel, den fond eller det anslag, från hvilka pensionerna sålunda utbetalts, beredes godtgörelse från den i 11 § pensionslagen omförmälda pensionsfond med belopp, som svara mot pensionsfondens efter fastställd fördelningsgrund uträknade andel i pensionsutgifterna;

dels å ordinarie staten under tionde hufvudtiteln uppfört ett förslagsanslag å 100,000 kronor till pensionering, enligt pensionslagen, af civila tjänst innehafvare;

dels, såsom bidrag till bestridande af förvaltningskostnaden för en i hufvudsaklig öfverensstämmelse med i statsrådsprotokollet angifna grunder ordnad ny änke- och pupillkassa för civilstaten, likaledes å ordinarie staten under tionde hufvudtiteln uppfört ett bestämdt anslag å 35,000 kronor;

dels medgifvit, att från och med år 1893 uppkomna och härefter uppkommande behållningar å det till pensionsstaten för civila ämbets- och tjänstemäns änkor och omvändiga barn anvisade anslag å 45,000 kronor må tillfalla den nya änke- och pupillkassan för civilstaten med skyldighet för denna kassa att svara för utbetalning i behörig ordning af de till utgående från nämnda anslag redan anvisade pensioner; samt

dels från riksstaten för år 1908 uteslutit de å tionde hufvudtiteln nu uppförda ordinarie anslagen till civilstatens pensionskassa af tillhopa 112,286 kronor.

Stockholm den 13 maj 1907.

Med undersåtlig vördnad.